

klotsende waters en revolutionnaire luchten, scherpe contrasten van geweldige gebouwen en kerfdierachtige menschjes stelde hij vizioenen samen die klinken als de treurmarsch van een dictator. *La Tour de l'Horloge* is een van die meest heerszuchtige etsen. De oude *Pont-au-change*, het *Gerechtshof* en de *Conciergerie* met hun zware bastions zijn gedompeld in fantastisch droom-licht. Overweldigender nog is de *Pont Notre-Dame* waar de etser plaats genomen heeft onder een der booggewelven die geheel het voorplan overspant; in de diepte de perspectief van de *Pont-au-change* en de peperbustorens van het *Gerechtshof*. De schoonheid van die grootstadsche veduta kon niemand majestueuser uitdrukken dan Baudelaire: „j'ai rarement vu représentée avec plus de poésie la solennité naturelle d'une ville immense. Les majestés de la pierre accumulée, les clochers montrant du doigt le ciel, les obélisques de l'industrie vomissant contre le firmament leurs coalitions de fumée, les prodigieux échafaudages des monuments en réparation appliquant sur le corps solide de l'architecture une architecture à jour d'une beauté si paradoxale, le ciel tumultueux chargé de colère et de rancune, la profondeur des perspectives augmentée par la pensée de tous les drames qui y sont contenus, aucun des éléments complexes dont se compose le douloureux et glorieux décor de la civilisation n'était oublié". *) Een indruk van enormiteit gaat uit van de heel archaïsche *Pompe Notre-Dame*, rare hydraulische constructie met hoogen houten toren die doet denken aan de bestormingstorens uit *Salammbô*. Ook van *Le bain froid Chevrier* — spookachtig riviergezicht ingesloten tusschen brugpijlers, kaaimuren, en een bizare rotonde, iets gelijk een watercircus. Meryon's laatste Parijsche gezicht is *Le Ministère de la Marine*. Het dagteekent van 1865. Vreemde koppeling van sober, beheerscht classicisme en koortsachtige fantazij. Links de strenge architectuur van Gabriel met haar zuilen en wapentropree in 't fronton, op het achterplan een sectie van de *Place de la Concorde* en in de lucht een wilde jacht van ruitertjes, vliegende visschen, een prauw met pagaaiende wilden, een Romeinsche zegewagen die buitelt over Parijs....

Er is een naam die bij al die vizioenen van Parijs — zelfs dat van *Le Ministère de la Marine* — voor den geest rijst, een naam die innig met Meryon verwant is: Piranesi.

Meryon is de Piranesi van Parijs. Op een halve eeuw afstands, de twee groote visionaire etsers van architecturen. Want dat is de essens van Meryon's kunst: het bouwkundig genie. Niet de menschen trekken hem aan. Wat gaf het dat hij droomde van sociaal geluk en enkele por-

*) *Revue française* 1859.